

mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, nr.70,
Republica Moldova, MD-2009,
tel. (+ 373 22) 22 30 79, fax:(+ 373 22) 22 53 30,
e-mail: info@csj.md

Chișinău, M. Kogalniceanu 70 street,
Republic of Moldova, MD-2009,
tel. (+ 373 22) 22 30 79, fax:(+ 373 22) 22 53 30,
e-mail: info@csj.md

03 noiembrie 2022

n 1389

Curții Constituționale a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușneanu 28, Chișinău, Republica
Moldova, MD-2004

În conformitate cu prevederile art. 7 alin. (3), (3¹) (3²) Cod de procedură penală, art. 24, 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 lit. d), 39 din Codul jurisdicției Constituționale și cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 privind interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a), g) din Constituția Republicii Moldova, vă expediem copia încheierii nr.1-1/2022 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 31.10.2022 de examinare a cererii cu referire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și cererea avocaților Posturusu Nicolae, Balan Petru și Vizdoga Ion în numele inculpatului Dodon Igor de ridicare a excepției de neconstituționalitate a alin. (3²) al art. 7 din Codul de procedură penală a Republicii Moldova, nr. 122-XV din 14.03.2003 în redacția legii nr. 99 din 11.06.2020, în vigoare din 03.10.2020 cu următorul cuprins: „Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă.”, pentru soluționare.

Anexe:

- cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate - 3 file;
- sesizarea privind excepția de neconstituționalitate – 13 file;
- copia încheierii nr. 1-1/2022 din 31 octombrie 2022 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, privind examinarea cererii cu referire la ridicarea excepției de neconstituționalitate – 3 file;

Președinte interimar al
Curții Supreme de Justiție

16:55 Vladimir Timofti

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
Intrare Nr.	1769	
" 3 "	11	2022

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorii excepției de neconstituționalitate¹

A.1. Persoană fizică

1. Petru Balan

2. Nicolae Posturusu

3. Ion Vizdoga

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

1. Pe rolul Curții Supreme de Justiție se află pentru examinare în fond cauza penală nr. 1-1/22 de învinuire a lui Igor Dodon în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 324 alin. (3) lit. a), b), c) Cod penal, art. 42 alin. (3), (5), 181² alin. (5) Cod penal. Cauza penală este examinată de completul de judecători format din: președinte – Vladimir Timofti, judecători: Ghenadie Plămădeală (judecător-raportor) și Anatolie Țurcan – membru al completului.

2. Potrivit actului de învinuire, Dodon Igor Nicolae, născut la _____ număr de identificare _____ cu domiciliul în mun. Chișinău, str. _____, studii superioare, doi copii minori la întreținere, ex-Deputat și ex Președinte al Republicii Moldova, angajat în calitate de președinte al Asociației Obștești „Uniunea de Afaceri Moldo-Rusă”, se învinuiește precum că, în perioada decembrie 2016 — decembrie 2020, ar fi comis infracțiunile de coruperea pasivă în proporții deosebit de mari de către o persoană cu funcție de demnitate publică în interesul unei organizații criminale și infracțiunea de organizator și complice la acceptarea finanțării partidului politic din partea unei organizații criminale, infracțiuni pe care acuzare consideră că ar fi fost comise în următoarele circumstanțe:

La 07.06.2019, se pretinde că Igor Dodon ar fi acționat cu intenție directă, conform unui plan infracțional bine chibzuit din timp și exercitând funcția de Președinte al Republicii Moldova, fiind persoană cu funcție de demnitate publică, conform poziției 1 din Anexa la Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică și acționând contrar obligațiilor stabilite de art. 77 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova, conform cărora Președintele Republicii Moldova reprezintă statul și este garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării; contrar angajamentelor asumate prin jurământul depus la validarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 79 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova, conform cărora s-a obligat să apere democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a Moldovei; contrar prevederilor art.86 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, conform cărora, Președintele Republicii Moldova poartă tratative și ia parte la negocieri, încheie tratate internaționale în numele Republicii Moldova și le prezintă, în modul și în termenul stabilit prin lege, spre ratificare Parlamentului, acționînd contrar prevederilor legale, urmărind promovarea intereselor lui Plahotniuc Vladimir și Iaralov Serghei, care au creat și conduceau o organizație criminală și care aveau interesul de a controla procesele politice, sociale și economice din Republica Moldova, precum și scopul de a se eschiva de la răspundere penală în Federația Rusă, acționînd inclusiv întru realizarea intereselor sale personale și ale partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, aflându-se în incinta sediului partidului politic „Partidul Democrat din Moldova”, din mun. Chișinău, str. Armenească 44/3, ar fi pretins și ar fi acceptat bani în sumă de la 600 000,00 până la 1 000 000,00 dolari SUA, ceea ce conform cursului Băncii Naționale a Moldovei constituia la acel moment suma de la 10 922 400, 00 până la 18 204 00, 00 lei MD, de la Plahotniuc Vladimir și Iaralov Serghei, pentru a negocia în calitate de Președinte al Republicii Moldova, cu factori de decizie din Federația Rusă, condiții favorabile partidului politic „Partidul Democrat din Moldova” și personal lui Plahotniuc Vladimir privind crearea unei coaliții de guvernare în Republica Moldova, între partidul politic „Partidul Democrat din Moldova” și partidul politic „Partidul Socialiștilor din Republica

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

Moldova”, ceea ce prevedea modul de distribuire a funcțiilor de miniștri în cadrul noului Guvern și a funcțiilor de conducere a instituțiilor publice, precum și exonerarea lui Plahotniuc Vladimir de la răspundere penală pe dosarele pendinte în privința acestuia, care sunt în gestiunea organelor de drept din Federația Rusă.

În continuarea aceleași învinuiri absurde, Dodon Igor este acuzat că, urmărind intenția de a intra în posesia banilor și folosirea acestora în interes personal și în interesul partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, ar fi solicitat lui Plahotniuc Vladimir și Iaralov Serghei, ca banii preținși și acceptați să fie transmiși lui Furculiță Corneliu, care avea calitatea de membru al comitetului executiv politic și mandatar financiar al partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, prin intermediul lui Botnari Constantin, care la acel moment exercita funcția de secretar general al partidului politic „Partidul Democrat din Moldova”.

Procurorul pretinde în actul de învinuire că, potrivit înțelegerii între Dodon Igor, Plahotniuc Vladimir și Iaralov Serghei, banii care ar fi fost preținși și ar fi fost acceptați de către Igor Dodon, urmau a fi folosiți de către Furculiță Corneliu, pentru achitarea salariului membrilor partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” și altor cheltuieli aferente ale aceluiași partid politic. Astfel, acuzatorul de stat presupune că, Dodon Igor, fiind persoană cu funcție de demnitate publică, ar fi pretins, ar fi acceptat personal și ar fi primit prin mijlocitori, bunuri în proporții deosebit de mari, ce nu i se cuvin, pentru sine și pentru o altă persoană, pentru a îndeplini și pentru a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale, acționând în interesul unei organizații criminale. Astfel, acuzatorul de stat consideră că Igor Dodon ar fi săvârșit infracțiunea prevăzută de art.324 alin,(3) lit. a), lit. b) și lit. c) din Codul penal.

La fel, potrivit aceluiași act de învinuire, Dodon Igor este învinuit că, la 04.06.2019, aflându-se în incinta sediului partidului politic „Partidul Democrat din Moldova”, din mun. Chișinău, str. Armenească 44/3, fiind persoană cu funcție de demnitate publică și exercitând funcția de Președinte al Republicii Moldova, acționând în interesul partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, ar fi organizat acceptarea cu bună știință a finanțării partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” de către Plahotniuc Vladimir și Iaralov Serghei, care au creat și conduceau organizația criminală „Plahotniuc”. Procurorul indică că la data de 04.06.2019, Dodon Igor, în cadrul întâlnirii cu Plahotniuc Vladimir și Iaralov Serghei, aflându-se în incinta sediului partidului politic „Partidul Democrat din Moldova”, din mun. Chișinău, str. Armenească 44/3, ar fi acceptat de la Plahotniuc Vladimir și Iaralov Serghei, bani în sumă de la 600 000,00 pînă la 1 000 000,00 dolari SUA, ceea ce conform cursului Băncii Naționale a Moldovei, constituia la acel moment suma de 10 922 400, 00 lei MD și respectiv 18 204 00, 00 lei MD, pentru cheltuieli curente ale partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, inclusiv pentru achitarea salariilor angajaților aceluiași partid politic. Conform acestei pretinse înțelegeri între Dodon Igor, Plahotniuc Vladimir și Iaralov Serghei, banii care ar fi fost solicitați și pretins a fi acceptați de către Dodon Igor, urmau a fi transmiși lui Furculiță Corneliu, prin intermediul lui Botnari Constantin, iar ulterior urmau a fi folosiți de către Furculiță Corneliu, care avea calitatea de membru al comitetului executiv politic și mandatar financiar al partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, prin intermediul lui Botnari Constantin, care la acel moment exercita funcția de secretar general al partidului politic „Partidul Democrat din Moldova”, mijloace financiare pentru achitarea salariului

membrilor partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” și altor cheltuieli aferente ale aceluiași Partid Politic.

La fel, Dodon Igor, este acuzat de faptul că la 07.06.2019, aflându-se în incinta sediului partidului politic „Partidul Democrat din Moldova”, din mun. Chișinău, str. Armenească 44/3, fiind persoană cu funcție de demnitate publică și exercitând funcția de Președinte al Republicii Moldova, ar fi acționat în interesul partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” și de comun acord cu persoane din conducerea Federației Ruse, ar fi pretins de la Plahotniuc Vladimir, care a creat și conducea organizația criminală „Plahotniuc”, finanțarea ilegală a partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, cu transmiterea lunară persoanelor responsabile de gestiunea financiară a partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, a sumei de la 600 000,00 până la 1 000 000,00 dolari SUA, ceea ce conform cursului Băncii Naționale a Moldovei constituia la acel moment suma de la 10 922 400, 00 până la 18 204 00, 00 lei MD, pentru cheltuieli curente ale partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, inclusiv achitarea salariilor angajaților aceluiași partid.

Astfel, procurorul indică în actul de învinuire că Dodon Igor, ar fi fost *de facto* conducătorul partidului politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” și că ar fi organizat și dirijat acceptarea cu bună știință a finanțării partidului politic din partea unei organizații criminale și ar fi contribuit la comiterea infracțiunii prin sfaturi, indicații, prestare de informații, înlăturarea de obstacole, astfel ar fi săvârșit infracțiunea prevăzută de art.42 alin.(3) și alin. (5), 181² alin.(5) din Codul penal.

3. Din esența actului de învinuire rezultă că dl Igor Dodon este acuzat pentru fapte comise în timpul mandatului de Președinte al Republicii Moldova și în legătură cu exercitarea atribuțiilor care rezultă din mandatul de Președinte al Republicii Moldova.

Astfel Dl Dodon Igor este acuzat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art.42 alin.(3) și alin. (5), 181² alin.(5) din Codul penal și de art.324 alin.(3) lit. a), lit. b) și lit. c) din Codul penal.

Se pretinde că dl Dodon Igor ar fi comis aceste infracțiuni în timp ce:

- a) exercita funcția de Președinte al Republicii Moldova;
- b) în calitate de Președinte a Republicii Moldova era persoană cu funcție de demnitate publică, conform poziției 1 din Anexa la Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică;
- c) la data pretinselor fapte ar fi acționat contrar obligațiilor de Președinte a Republicii Moldova prevăzute de art. 77 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova care prevede că Președintele Republicii Moldova este șeful statului și că reprezintă statul și este garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării;
- d) ar fi acționat contrar angajamentelor asumate prin jurământul depus la validarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 79 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova;
- e) ar fi acționat contrar prevederilor art.86 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, conform cărora, Președintele Republicii Moldova poartă tratative și ia parte la negocieri, încheie tratate internaționale în numele Republicii Moldova și le prezintă, în modul și în termenul stabilit prin lege, spre ratificare Parlamentului.

4. În această cauză penală, apărarea lui Igor Dodon au ridicat excepția de neconstituționalitate a prevederii „iar în cazul Curții Supreme de Justiție, recursul se examinează de alți trei judecători ai Curții Supreme de Justiție” din dispoziția articolului 196 alineat (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003 în redacția completată prin Legea nr. 100 din 26.05.2016, publicată în Monitorul Oficial nr.232-244/490 din 29.07.2016. Totodată, avocații lui Igor Dodon au solicitat suspendarea procesului pînă la soluționarea sesizării de către Curtea Constituțională.

Prin încheierea sa din 24.10.2022 Curtea Supremă de Justiție a admis parțial cererea apărării și a remis excepția de neconstituționalitate Curții Constituționale pentru a fi soluționată, dar nu a suspendat procesul penal, făcînd trimitere la art. 7 alineat. (3²) din Codul de procedură penală.

C. Obiectul sesizării³

Obiectul prezentei sesizări îl constituie alineatul (3²) al articolului 7 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003 în redacția Legii nr.99 din 11.06.2020, în vigoare 03.10.2020 cu următorul cuprins: „Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă.”

În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a prevederilor citate din Legea nr. 100 din 26.05.2016, ține de competența *ratione materiae* a Curții Constituționale.

De asemenea, menționăm că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

În vederea motivării prezentei sesizări, vom formula deopotrivă critici de neconstituționalitate intrinsecă.

Textul „Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă” din articolul 196 alineat (2) din Codul de procedură penală va fi contestat prin raportare la critici de natură substanțială.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Cu privire la textul „Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă” din articolul 7 alineat (3²) din Codul de procedură penală sînt incidente următoarele articole din Constituția Republicii Moldova:

Articolul 1 alineat (2) potrivit căruia “Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate”.

Articolul 4 din Constituție potrivit căruia “(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale”.

Articolul 20 din Constituție potrivit căruia „(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție”.

Articolul 23 alineat (2) din Constituție potrivit căruia „(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”.

Articolul 26 alineatele (1) și (2) din Constituție potrivit căruia „(1) Dreptul la apărare este garantat. (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, orice restrângere/limitare a drepturilor trebuie să corespundă exigențelor regulii "triplului test", și anume: limitarea trebuie să fie prevăzută de lege; protejează un interes legitim; să fie necesară într-o societate democratică.

În opinia autorilor sesizării, textul legal a cărui constituționalitate se contestă duce la restrângerea drepturilor lui Igor Dodon de acces liber la justiție, dreptului la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime; a dreptului la apărare și a dreptului la examinarea cauzei sale în baza unor legi care corespund Constituției.

Prevederile legale contestate nu respectă condiția menționată mai sus, deoarece orice restrângere poate fi impusă doar printr-o lege, dispozițiile căreia trebuie să fie accesibile și clare, iar redactarea acestora să corespundă cu normele imperative din Constituție.

Astfel, în H.C.C. nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) (Sesizarea nr.55b/2015) Curtea a reținut că: „80. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil. Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă, de asemenea, posibilitate Curții Constituționale, în calitate sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale. 81. Potrivit prevederilor legale, în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului. Curtea reține că suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze”.

H.C.C. nr. 2 din 09.02.2016 interpretează Constituția și desprinde sensul exact al normelor constituționale, prin urmare face corp comun cu Constituția și conține soluții diferite față de cele incluse de legiutor în textul contestat din alineatul (3²) al articolului 7 din Codul de procedură penală.

Suspendarea examinării cauzei în cazul ridicării excepției de neconstituționalitate reprezintă un standard al trans-constituționalismului european. Opozabilitatea *erga omnes* a hotărârilor Curții Constituționale implică obligația constituțională a tuturor autorităților de a aplica întocmai

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

deciziile Curții Constituționale la situații concrete în care normele declarate neconstituționale au incidență. Hotărârile fiind opozabile atât părților *in concreto* în procesul în care s-a ridicat excepția, cât și terților *in abstracto*.

Opozabilitatea *erga omnes* a hotărârilor Curții Constituționale implică obligația constituțională a tuturor autorităților de a aplica întocmai deciziile Curții Constituționale la situații concrete în care normele declarate neconstituționale au incidență. Hotărârile fiind opozabile atât părților *in concreto* în procesul în care s-a ridicat excepția, cât și terților în abstract.

Așa după cum a statuat Curtea în H.C.C. nr. 33 din 10 octombrie 2013 privind interpretarea articolului 140 din Constituție:

„44. Difuzarea normelor constituționale în ansamblul sistemului juridic se caracterizează prin impregnarea ramurilor de drept cu normele constituționale direct aplicabile. Jurisdicția constituțională este o consecință a caracterului direct aplicabil al Constituției concretizată în obligativitatea aplicării actelor Curții Constituționale.

45. În mai multe hotărâri ale sale, Curtea a relevat că determinarea sensului exact al dispozițiilor constituționale, potrivit art.135 alin.(1) lit.b) din Constituție, ține de competența exclusivă a autorității de jurisdicție constituțională (a se vedea Hotărârea nr.18 din 3 august 2010).

46. Curtea reține, conținutul normelor constituționale este cel definit implicit în jurisprudența instanței de jurisdicție constituțională, care are un caracter regulator și constituie izvor de drept prin efectele sale.

47. Interpretarea dată dispozițiilor constituționale comportă caracter oficial și obligatoriu pentru toți subiecții raporturilor juridice. Hotărârea prin care se interpretează un text constituțional are putere de lege și este obligatorie, prin considerentele pe care se sprijină, pentru toate organele constituționale ale Republicii Moldova. Aceasta se aplică direct, fără nici o altă condiție de formă.

48. Scopul oricărei interpretări a normelor constituționale este de a asigura unitatea și înțelegerea corectă a conținutului și sensului lor autentic, de a soluționa divergențele juridice și politice apărute în legătură cu perceperea și aprecierea normelor Legii Supreme. Interpretarea oficială a normelor constituționale este imperativă.

49. Astfel, indiferent de natura hotărârilor Curții, fie că sunt de interpretare a Legii Supreme sau de control al constituționalității cadrului normativ subsecvent, ele își produc efectele pe care Constituția și legea le conferă, în raport cu atribuția exercitată de Curte, forța lor juridică neputând fi contestată sau confirmată de nimeni.

50. În ceea ce privește autoritățile publice implicate în procedurile analizate, dincolo de obligația acestora de a respecta normele legale aplicabile acestor proceduri și jurisprudența Curții Constituționale în materie, le revine și obligația de a acționa cu respectarea principiului loialității constituționale, principiu care pune în discuție, între altele, relația între formă și fond în aplicarea Constituției.

52. În acest context, Curtea reamintește că respectarea hotărârilor Curții Constituționale este o condiție necesară și esențială pentru buna funcționare a autorităților publice ale statului și pentru afirmarea statului de drept.”

În particular, în cazul lui Igor Dodon, continuarea procesului penal în condițiile în care avocații acestuia au pus în discuție neconstituționalitatea unor norme legislative cu incidență asupra modului de constituire a instanței de judecată, nu era posibilă, or examinarea unei cauze penale de către un complet de judecători constituit în temeiul unor norme neconstituționale, afectează în substanța dreptul la un proces echitabil și dreptul la o instanță „constituită prin lege”. Apărarea a indicat că, potrivit art. 6 § 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța trebuie să fie întotdeauna „instituită de lege”. Expresia „instituită de lege” se referă nu doar la temeiul legal al însăși existenței „instanței”, ci și la respectarea de către instanță a normelor specifice după care se conduce (*Gorguiladzé împotriva Georgiei*, pct. 68) și alcătuirea completului de judecată în fiecare cauză (*Posokhov împotriva Rusiei*, pct. 39; *Fatullayev împotriva Azerbaidjanului*, pct. 144; *Kontalexis împotriva Greciei*, pct. 42).

Prin urmare, dreptul instanței de a refuza suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate afectează dreptul persoanei de a fi judecată în concordanță cu norme legale de procedură conforme Constituției și generează riscul încălcării dreptului la un proces echitabil prin aplicarea în cursul procedurilor judiciare a unor norme contrare Constituției.

Pentru aceste motive îi solicităm Curții să declare neconstituționale prevederile alineatului (3²) al articolului 7 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003 în redacția Legii nr.99 din 11.06.2020, în vigoare 03.10.2020 cu următorul cuprins: „Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă.”

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

1. Mandatele de avocat pentru reprezentare în fața Curții Constituționale.
2. Materialele cauzei penale nr. 1-1/22 de învinuire a lui Igor Dodon în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 324 alin. (3) lit. a), b), c) Cod penal, art. 42 alin. (3), (5), 181² alin. (5) Cod penal care sînt remise cu prezenta sesizare de către instanța de judecată.

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

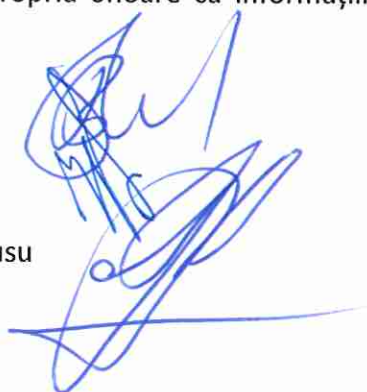
G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declarăm pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice fapt pentru care semnăm.

Petru Balan

Ion Vizdoga

Nicolae Posturusu

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

Dosarul nr. 1-1/2022
1-22146320-01-1-06102022

Curtea Supremă de Justiție
ÎN CHEIERE

31 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:
Președinte – Timofti Vladimir,
judecători – Plămădeală Ghenadie, Țurcan Anatolie,
grefier Casapu Dorin

Cu participarea:
procurorului Iarmaliuc Petru
avocaților Posturusu Nicolae, Balan Petru, Vizdoga Ion
inculpatului Dodon Igor

examinând, în ședință publică preliminară cererea de sesizare a Curții Constituționale înaintată de către avocații *Posturusu Nicolae, Balan Petru și Vizdoga Ion* privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cauza penală în privința lui **Dodon Igor Nicolae**, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 324 alin. (3), lit. a), b), c) Cod penal, art. 42 alin. (3), (5), 181² alin. (5) Cod penal,

A C O N S T A T A T :

1. La 31 octombrie 2022, în ședință publică preliminară în cauza penală în privința lui Dodon Igor, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 324 alin. (3) lit. a), b), c) Cod penal, art. 42 alin. (3), (5), 181² alin. (5) Cod penal, avocații Posturusu Nicolae, Balan Petru și Vizdoga Ion, au înaintat o cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate a alin. (3²) al art. 7 din Codul de procedură penală a Republicii Moldova, nr. 122-XV din 14.03.2003 în redacția legii nr. 99 din 11.06.2020, în vigoare din 03.10.2020 cu următorul cuprins: „*Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă.*”

Prin aceiași cerere, avocații au solicitat și suspendarea procesului penal până la emiterea unei soluții de către Curtea Constituțională pe marginea sesizării anexate.

1.1 În motivarea cererii au indicat că, articolului 7 alineat (3²) din Codul de procedură penală, în partea contestată, este contrar Constituției așa după cum a fost interpretată prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1), lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) și nu există o hotărâre a Curții Constituționale de verificare a constituționalității acestui text legislativ.

În cazul acestei sesizări de neconstituționalitate suspendarea examinării cauzei penale în fond este necesară și imperativă din următoarele considerente:

- Se pune în discuție constituționalitatea unor texte legale cu incidență indirectă în modul de compunere a instanței de judecată, și incidență directă în continuarea examinării cauzei penale în fond de un complet de judecători constituit în baza unei legi neconstituționale. Eventual, în cazul admiterii excepției de neconstituționalitate toate acțiunile procesuale efectuate de acest complet de judecători sînt lovite de nulitate absolută și vor trebui să fie reevaluate de alt complet de judecători. În cazul în care neconstituționalitatea ar fi un text din Codul penal sau alt text fără incidență directă asupra continuării examinării cauzei penale în fond, prevederile art. 7 alin. (3¹) ar fi fost aplicabile, însă la caz este supusă recursului constituțional înșăși compunerea și competența instanței, fapt care afectează continuarea examinării cauzei penale;

- Articolul 7 alineat (6) din Codul de procedură penală prevede că „Hotărîrile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sînt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal”.

În acest sens, în Hotărîrea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate), s-a statuat cu titlu imperativ faptul că „Curtea reține că suspendarea procesului pînă la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze”;

- Hotărîrea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) este rezultatul prerogativei Curții, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(l) lit.b) din Constituție privind stabilirea sensului autentic și deplin al normelor constituționale. Din acest punct de vedere, Hotărîrea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 face corp unic cu Constituția și primează față de prevederile Codului de procedură penală.

1.2 Inculpatul Dodon Igor, a susținut cererea de sesizare a Curții Constituționale înaintată.

2. La cererea de sesizare a Curții Constituționale, procurorul Iarmaliuc Petru a susținut că, conform art. 7 alin. (3¹) se expune doar asupra chestiunii ce ține de suspendarea procesului penal, astfel, contată că nu sunt temeuri de a suspenda procesul penal, or, conform art. 330 și 349 Cod de procedură penală, suspendarea cauzei se dispune în cazul în care se constată că inculpatul suferă de o boală gravă care îi împiedică participarea la judecarea cauzei, în condițiile respective, nu se constată că inculpatul Dodon Igor suferă de o boală gravă care îi împiedică participarea la judecarea cauzei.

Menționează că, ținând cont de art. 7 din Codul de procedură penală raportat la art. art. 345, 346 Cod de procedură penală, cauza se află la etapa ședinței preliminare, nu se află la etapa dezbaterilor judiciare, inculpatul se află în arest la domiciliu, or, suspendarea procesului penal presupune imposibilitatea examinării oricăror chestiuni în continuare.

Astfel, pentru a nu prejudicia drepturilor inculpatului, solicită ca chestiunea cu privire la suspendarea procesului penal să fie respinsă ca fiind una vădit neîntemeiată.

3. Colegiul penal atestă că avocații contestă constituționalitatea alin. (3²) al art. 7 Cod de procedură penală a Republicii Moldova, nr. 122-XV din 14.03.2003 în redacția legii nr. 99 din 11.06.2020, în vigoare din 03.10.2020 cu următorul cuprins: „*Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă*”, cerere ce corespunde cerințelor stipulate în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 și art. 7 alin. (3¹) Cod de procedură penală.

Referitor la cererea avocaților cu privire la suspendarea procesului penal în prezenta cauză penală până la emiterea unei soluții de către Curtea Constituțională pe marginea sesizării, Colegiul penal constată că urmează a fi respinsă, or, alegațiile apărării în susținerea acestei cereri reprezintă o interpretare subiectivă a prevederilor legale aplicabile speței ce nu poate fi acceptată de către Colegiul penal, or, aceasta contravine prevederilor procesual penal în vigoare la momentul judecării cauzei expres stipulate în dispoziția art. art. 7 alin. (3²), 330 alin. (1) Cod de procedură penală.

4. În conformitate cu prevederile art. art. 7, 345 și 342 Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DISPUNE:

Se admite parțial cererea înaintată de către avocații Posturusu Nicolae, Balan Petru și Vizdoga Ion, în cauza penală în privința lui **Dodon Igor Nicolae**, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 324 alin. (3), lit. a), b), c) Cod penal, art. 42 alin. (3), (5), 181² alin. (5) Cod penal.

Se sesizează Curtea Constituțională cu ridicarea excepției de neconstituționalitate a alin. (3²) al art. 7 din Codul de procedură penală a Republicii Moldova, nr. 122-XV din 14.03.2003 în redacția legii nr. 99 din 11.06.2020, în vigoare din 03.10.2020 cu următorul cuprins: „*Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă*”.

Se respinge solicitarea de suspendare a procesului penal în prezenta cauză.

Încheierea nu este susceptibilă de a fi atacată.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Plămădeală Ghenadie

Copia corespunde originalului,
Judecător

Turcan Anatolie

